

2. REGIONALNA ENERGETSKA KONFERENCIJA MOSTAR, 19.–20.10.2017.

*Stanje realizacije prekograničnih EU projekata povezivanja
organiziranih tržišta električne energije CROPEX-a i
perspektive integracije s BiH i Srbijom*

Silvio Brkić, Direktor

OSNIVANJE CROPEX-a

- HRVATSKA BURZA ELEKTRIČNE ENERGIJE d.o.o. osnovana 20. svibnja 2014. godine
- Tvrtka u zajedničkom vlasništvu (50-50) HRVATSKOG OPERATORA TRŽIŠTA ENERGIJE d.o.o. i HRVATSKOG OPERATORA PRIJENOSNOG SUSTAVA d.o.o.
- Temeljni kapital tvrtke: 12.000.000,00 HRK
- Adresa: Ulica grada Vukovara 284, Zagreb
- www.cropex.hr

MODEL BURZE CROPEX

- PCR burza (pružatelj PCR usluge Nord Pool grupa, suvlasnik PCR algoritma)
 - MRC član – status FMNC
 - Od prvog dana rada CROPEX uključen u svakodnevne MRC operative procedure
 - CROPEX = središnja ugovorna strana (engl. Central Counter Party, CCP) za svu trgovinu zaključenu na trgovačkoj platformi)
 - CROPEX = NEMO burza za dan unaprijed & unutar dana (od 15. prosinca 2015.)
-

WEB SUČELJE – KARAKTERISTIKE DAN UNAPRIJED TRŽIŠTA

Day Ahead

DIGIPASS

Username

Key

PERSONAL

Username

Password

[Forgotten your password?](#)

Log In

Powered by Nord Pool

CROPEX Dan unaprijed tržište

Proizvodi	Satni
Period za trgovinu	00:00 CET – 24:00 CET
Vrijeme zatvaranja dražbe	12:00 CET
Jedinica trgovanja	0,1 MW
Jedinica cijene	0,1 €/MWh
Broj cjenovnih koraka	200
Najmanja cijena	-500,00 €
Najveća cijena	3000,00 €

UNUTAR-DNEVNO TRŽIŠTE - KARAKTERISTIKE

- Kontinuirana trgovina 24/7, 365 dana godišnje
 - Trgovina standardiziranim proizvodima
 - Svaka transakcija ima jedinstvenu cijenu i količinu
 - Trgovina u EUR
 - Kliring i namira unutar postojećeg poslovnog procesa integrirana s rezultatima dražbe za dan unaprijed tržište
-

WEB SUČELJE – KARAKTERISTIKE UNUTARDNEVNOG TRŽIŠTA

Intraday

Username

Password

Show

Log In

CROPEX Unutardnevno tržište

Početak trgovanja	15:45 D-1
Kraj trgovanja	30 minuta prije isporuke
Proizvodi	Satni, Bazna energija, Vršna energija, blok proizvodi definirani od strane člana
Jedinica trgovanja	0,1 MW
Jedinica cijene	0,1 €/MWh
Tipovi naloga	Fill, All-or-Nothing, Fill-or-Kill, Immediate-or-Cancel, Iceberg Order
Najmanja cijena	-500,00 €
Najveća cijena	3.000,00 €

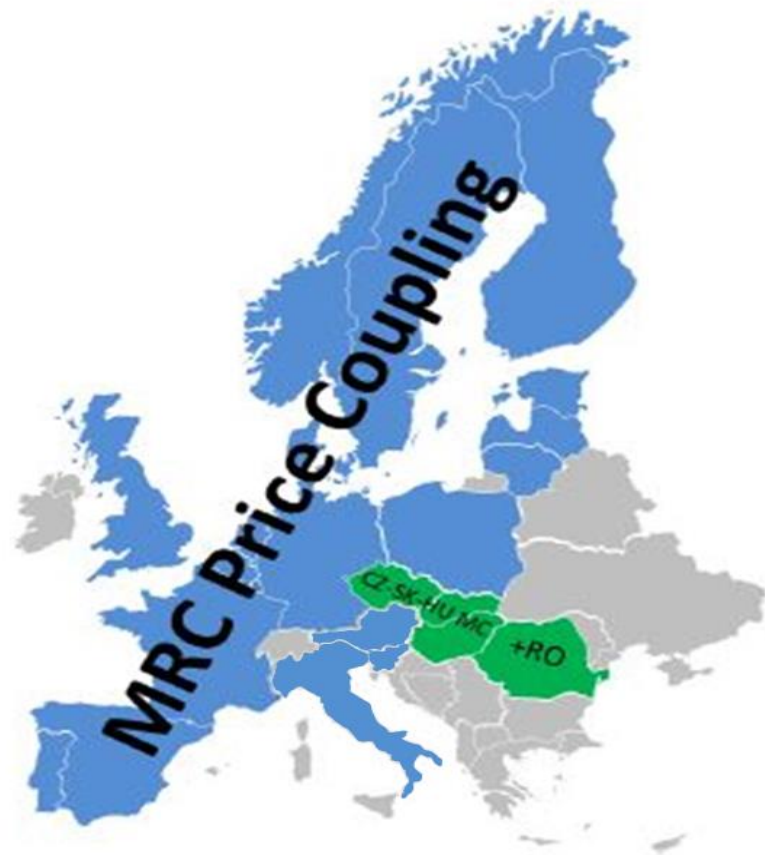
PREDNOSTI CROPEX MODELA KLIRINGA

- Jednostavnost uspostave modela kliringa
 - Niži troškovi za burzu i članove burze
 - Jednostavan ugovorni odnos “član – burza”
 - Jednostavno i učinkovito upravljanje rizicima
 - Kontrola prihoda burze
 - Prikladan model kliringa za nove burze na relativno malim tržištima
-

ČLANOVI CROPEX-a

POVEZANA TRŽIŠTA U EU SUSJEDSTVU

- MRC = Multi Regional Coupling (EU Target Model, tj. EU Ciljno rješenje integracije sukladno CACM EU Uredbi)
- Hrvatska je dio MRC-a s nultom razmjenom na granicama prema EU
- Hrvatska je okružena s dva povezana dan unaprijed tržišta električne energije: MRC, 4M MC
- Slovenija (MRC), Mađarska (4M MC)

CROPEX – EU PROJEKTI POVEZIVANJA DAN UNAPRIJED TRŽIŠTA

- EU MRC projekt povezivanja na HR-SI granici:
 - U tijeku je projekt povezivanja tržišta kroz MRC regionalni projekt IBWT (Italian Borders Working Table) – implicitna dodjela dnevnog kapaciteta na HR-SI granici
 - Go-live Q2/2018
 - Flow Based (EU CACM) ciljno rješenje za EU projekte povezivanja:
 - CROPEX promatrač unutar CORE FB Project (u procesu pridruživanja kao punopravni član)
 - HR-SI + HR-HU granice – statusno pripadaju CORE regiji
-

CROPEX – SEE (WB6) PROJEKTI POVEZIVANJA DAN UNAPRIJED TRŽIŠTA

- CROPEX potpisnik WB6 MoU, ožujak 2017.
 - Cilj CROPEX-a – pomoći uspostavljanje burzi električne energije u zemljama SEE regije + njihovom povezivanju s EU dan organiziranim tržištem preko CROPEX organiziranih tržišta
 - **Povezivanje Hrvatska – Bosna i Hercegovina:**
 - uspostavom BiH burze biti će moguće realizirati projekt povezivanja s burzom CROPEX te integriranje BiH tržišta u EU tržište
 - CROPEX daje punu podršku osnivanje BiH burze
 - **Povezivanje Hrvatska – Srbija:**
 - CROPEX je otvoren za pokretanje projekta povezivanja
-

CROPEX – PROJEKT POVEZIVANJA UNUTARDNEVNOG TRŽIŠTA

- XBID - Cross Border Intraday Market Project (XBID) – EU rješenje za jedinstveno unutardnevno tržište
 - Glavni cilj- uspostava jedinstvenog načina implicitne dodjele prekograničnih kapaciteta i povezivanja unutardnevnih tržišta
 - 2016 - CROPEX dio XBID Accession Stream
 - Kolovoz 2017 – CROPEX i HOPS postali članovi 15-tog Lokalnog Implementacijskog Projekta (LIP) u koji su uključene burze i operatori prijenosnog sustava Njemačke, Austrije, Češke, Rumunjske i Mađarske
 - LIP 15– unutar drugog vala proširenja XBID-a (predviđeni najraniji Go-Live Q4 2018)
-

CROPEX – RAZVOJNI PLANOVI 2018

- Uvođenje blok proizvoda na dan unaprijed tržištu
 - Završetak projekta povezivanja tržišta s MRC na HR-SI granici
 - Realizacija barem jednog povezivanja tržišta sa SEE susjedima BiH ili Srbijom:
 - Povezivanje s BiH moguće u 2018. kao prijelazno rješenje putem CROPEX-a do uspostave BiH burze
 - Povezivanje sa Srbijom – nema ograničenja – ključ u dogovoru prioriteta povezivanja operatora prijenosnih sustava, burzi i nadležnih energetske regulatornih agencija
-

PROIZVODNJA IZ OIEiK OD 1.1.2018. NA CROPEX-u

- Prema Uredbi o izmjenama zakona o OIEiVK iz prosinca 2016. godine (Vlada RH), EKO bilančna grupa trebala je započeti s tržišnom prodajom električne energije s 1.1.2017. godine – primjena odgođena za 1.1.2018.
 - Prema procjenama započelo bi se s 1.1.2018. prodajom ukupno 10% energije iz sustava poticanja uz aktivno uravnotežavanje EKO bilančne grupe na dan unaprijed i unutardnevnom tržištu (voditelj EKO bilančne grupe HROTE)
 - Očekivani početni prosječni satni volumen na CROPEX tržištima - 34 MWh/h
 - Očekuje se postupni rast udjela prodaje proizvodnje unutar EKO bilančne grupe na tržištu električne energije, uključujući CROPEX
-

UTJECAJNE MJERE ZA RAST LIKVIDNOSTI LOKALNE BURZE

- Market Maker + Liquidity Provider ugovori s članovima nove burze – poželjno za početak rada burze
 - Mandatorna prodaja – kupnja i/ili prodaja dijela električne energije (najbolja mjera) – prijelazna mjera
 - OPS-ODS kupnja gubitaka
 - Uravnoteženje sustava za OIE (OPS ili MO zavisno od zakonskih rjesenja)
 - Tržišna prodaja OIE (MO; u Hrvatskoj HROTE)
 - Povezivanje (coupling) sa susjednim burzama

 - **LOKALNI RAD BURZE – MANDATORNA KUPNJA I/ILI PRODAJA (privremeno)**
 - **POVEZANI RAD BURZE - NAJVEĆI UTJECAJ (PRESTANAK OBVEZE – trajno rješenje)**
-

HVALA NA POZORNOSTI

Kontakt:

SILVIO BRKIĆ, Direktor

HRVATSKA BURZA ELEKTRIČNE ENERGIJE d.o.o.

Ulica grada Vukovara 284, HR-10000 Zagreb

[email: silvio.brkic@cropex.hr](mailto:silvio.brkic@cropex.hr)

telefon: +385 1 5540 400